

"De voorstanders moeten niet de indruk wekken dat schaliegas op korte termijn onze problemen oplost. Omgekeerd moet je ook niet zeggen dat de schaliegasbubbel barst als er ergens een droge put is."

Dick Benschop (Shell Nederland) gelooft in energiemix van gas en hernieuwbaar

‘WAAROM ZOU SHELL MEER IN RENEWABLES MOETEN DOEN?’

Kritiek op de beleidskeuzes van Shell, de voortdurende discussie over schaliegas en kort voor het zomerreces de aanzet tot een energieakkoord. Voldoende redenen voor een vraaggesprek met president-directeur Dick Benschop van Shell Nederland. Over *renewables* bijvoorbeeld: "Die wereldwijde bedrijfstak hangt niet af van de vraag of Shell daar ook één, twee of vier miljard in stopt."

Tekst: Jos de Gruiter

Maatschappelijke partijen, milieuorganisaties, sociale partners en het kabinet bereikten kort voor het zomerreces van politiek Den Haag overeenstemming op hoofdlijnen over een energieakkoord voor duurzame groei. Het uiteindelijke akkoord moet afspraken bevatten over energiebesparing, schone technologie en klimaatbeleid. "Het eindresultaat moeten we nog zien," zegt president-directeur Dick Benschop van Shell Nederland, "dus ik houd nog een slag om de arm, maar ik ben overwegend positief." Hij baseert zich op de inhoud van de brief die minister Kamp (EZ) aan de Tweede Kamer stuurde over de stand van zaken rond het SER-overleg. "Het is van strategisch belang dat er een koers voor de lange termijn wordt uitgezet door een grote groep stakeholders op energie- en klimaatgebied. We lijden aan twee kwalen: het overheidsbeleid op deze terreinen verandert regelmatig van koers of wordt niet voortgezet en er zijn grote tegenstellingen tussen verschillende groepen, waarover heftig wordt gestreden. Dat is niet bevorderlijk. Dus als er nu een

koers ligt die breed wordt gesteund, dan is dat winst."

Mits de koers goed is natuurlijk.

"Ik zie goede ontwikkelingen. Zo wordt de *renewables*-doelstelling beter ingevuld dan in het regeerakkoord, met lagere kosten en een energiemix met minder kolen en minder biomassa. Dat betekent dat we dichterbij komen bij waar we heen moeten: een combinatie van energiebesparing en een toenemende rol van aardgas en *renewables*. Dat is de mix waarmee op de meest kosteneffectieve manier de klimaatdoelstellingen gehaald kunnen worden. Ik geloof daarbij sterk in het samengaan van gas en hernieuwbaar: *cleaner en greener*, dat is de weg. Gas kan snel veel CO₂ besparen ten opzichte van kolen. Bovendien is het flexibel inzetbaar, werkt het goed samen met hernieuwbaar en heeft het de potentie om op langere termijn de drager van het energiesysteem te blijven. Ik ben blij te zien dat het akkoord daarnaartoe werkt. Ik denk dat er bovendien meer innovatie in zit. Ook in de chemie komt er een uitdaging op het gebied van energie-efficiency op ons af. Dat weten we. De manier waarop

het is opgeschreven in het akkoord is een goede. Daar kunnen we mee werken."

De VNCI is met een paar elementen uit het beginselakkoord niet blij, zo heeft het kabinet geen geld over voor het behoud van energiebesparende industriële warmtekrachtkoppelingssystemen (WKK).

"Wat ik mis is de expliciete steun aan WKK zolang de CO₂-prijs nog niet is waar die moet zijn. Daar dreegen we achteruit te lopen en dat is een efficiencyverlies dat je met geen ander beleid te boven komt. Dat vind ik een minpunt uit het akkoord."

De VNCI wenst ook afspraken over compensatie van indirecte ETS-kosten.

"Daarover stond niets in de brief, inderdaad. Maar volgens mij zit het nog wel in het akkoord. Als het er niet in blijkt te zitten, is dat ook een minpunt. Het zou belangrijke winst zijn. Het zou voor het eerst in Nederland zijn dat indirecte kosten worden gecompenseerd."

Uit eerdere interviews blijkt dat u van mening bent dat winning van schaliegas het concurrentienadeel van Europa ten opzichte van de VS kan verminderen, maar dat u hierin voor Shell geen rol ziet.

"Nederland zou open moeten staan voor minimaal de exploratiefase, los van de vraag of Shell daaraan meedoet. We zijn een gasland, hebben veel ervaring op dit gebied en nu er zich een potentiële nieuwe bron aandient zouden we op zijn minst de nieuwsgierigheid moeten hebben en de bereidheid om de potentie te onderzoeken. Als uit de studie van EZ blijkt dat boren onder bepaalde voorwaarden op verantwoorde manier zou kunnen – wat volgens mij de uitkomst zal zijn – dan zouden we de volgende stap kunnen zetten en kunnen geïnteresseerde partijen proefboringen gaan doen. Schaliegas zal niet op korte termijn onze concurrentiepositie ten opzichte van de VS verbeteren. Het kost tijd voordat we in Europa volumes hebben. Dan praat je over de jaren na 2020. Mij gaat het meer om het besef dat er wereldwijd grote veranderingen gaande zijn en welke potentie er mogelijk ook voor Europa en Nederland ligt."

CV DICK BENSCHOP

Dick Benschop is sinds mei 2011 president-directeur van Shell Nederland. Vanaf 2009 was hij er al vicepresident Strategy and Competitive Intelligence in Group Strategy and Planning. Daarvoor was hij vicepresident van Shell Malaysia Gas & Power. Voordat Benschop in 2003 bij Shell in dienst trad, was hij van 1998 tot 2002 voor de PvdA staatssecretaris van Buitenlandse Zaken in het kabinet-Kok.

In landen als Polen zijn de verwachtingen naar beneden bijgesteld. De tegenstanders grijpen die berichten aan en spreken van overtrokken verwachtingen. Hebben ze een punt?

“Dat is moeilijk te zeggen. Het is *all in the game* dat een proefboring soms wél iets oplevert en soms níet, en dat het ene bedrijf wel redenen ziet om door te gaan en het andere niet. Wat hebben we: 40 putten in Europa? Tegen hoeveel in de VS? 40.000? Dat betekent dat we nog helemaal niets weten. We zijn net begonnen. Pas na 2020 is duidelijk wat de perspectieven zijn. De voorstanders moeten niet de indruk wekken dat schaliegas op korte termijn onze problemen oplost. Omgekeerd moet je ook niet zeggen dat de schaliegasbubbel barst als er ergens een droge put is of een bedrijf zijn activiteiten verplaatst naar een ander land. Je moet nieuwsgierig zijn en dan stap voor stap ontdekken wat je hebt en dan besluiten. Moeilijker dan dat is het niet.”

Wat kunnen Europese bedrijven zelf doen om hun concurrentiepositie te verbeteren?

“Als het gaat om zaken als arbeid, milieu en energie zitten we in Europa wat kosten betreft aan de hoge kant. Dat verplicht bedrijven innovatief te zijn en op de genoemde terreinen te werken aan efficiëntieverbetering. Maar de echte bedreiging voor Europa is dat we in een stagnerende markt zitten, qua economie, qua bevolkingsgroei en

qua demografische trends. Het probleem van Europa is breder dan dat ons kostenniveau te hoog is.”

Is de Europese welvaartspositie in gevaar?

“Het ligt eraan hoe je die definieert. We moeten ons instellen op trendmatige groei die niet de hoogste in de wereld is. En de vraag is waar we onze economische groei vandaan halen. In elk geval niet uit onze bevolkingsgroei of toename van het arbeidsaanbod. Het zal uit de groei van onze productiviteit moeten komen. Uit innovatie. Bovendien blijft de Europese markt interessant. We zijn nu al met 500 miljoen mensen de grootste markt ter wereld en er wonen nog zeker 200 miljoen mensen omheen. Die hoeven niet meteen lid te worden van de EU, maar als we de interne markt in die richting uitbreiden, dan praten we over een gigantische markt. Dat is, denk ik, de aanpak. En wat betreft innovatie: als je concurrentiekracht en innovatie met elkaar verbindt en je kijkt naar het energie- en klimaatbeleid, dan is het een logische combinatie om zo goedkoop mogelijk CO2 te verminderen en zo veel mogelijk geld in innovatie te stoppen. Helaas doen we op dit moment precies andersom: we voeren een relatief duur klimaatbeleid en we doen te weinig aan innovatie.”

Hoe draaien we dat om?

“Het klimaatbeleid veel meer op CO2 sturen en al het andere als middel zien, inclusief hernieuwbare energie. Nu sturen we op uitrol, soms relatief duur, en we hebben te weinig geld over voor innovatie. Dan doe je het dus net niet goed. Wil het klimaatprobleem beheersbaar blijven, dan moet er heel veel tegelijk gebeuren. Het energieverbruik moet omlaag, in de conversie moeten we efficiënter worden en we moeten de zwaarste emissiebronnen relatief verminderen. Dan denk ik met name aan

kolen. De afgelopen tien jaar is de helft van de groei van het energieverbruik in de wereld door kolen opgewekt. De andere helft door alle andere bronnen bij elkaar. Tegelijk zullen we CO2-opvang, -opslag en -hergebruik moeten stimuleren. Op enig moment hebben we dat nodig.”

En tegelijkertijd moeten we ervoor zorgen dat de concurrentiekracht van de industrie verbetert.

“Dat doe je op twee manieren. Als je stuurt op CO2 en het prijsmechanisme hanteert, dan zoek je naar de goedkoopste oplossingen. Als je kiest voor standaarden en mandaten, met zoveel procent van dit en zoveel procent van dat, dan kom je vijf tot tien keer zo duur uit. Alleen hebben we het bijna nooit over die impliciete CO2-prijs. Als we biobrandstoffenmandaat of een renewables-mandaat hebben en je rekent uit wat de kosten zijn van een ton CO2 die je via die maatregel bespaart, dan kom je uit op 100 tot wel 300 euro per ton. Zouden we dan geen 30 of 40 euro per ton kunnen lijden? Dat klopt dus niet. Dus je moet de mix van de kosten van klimaatbeleid en de inspanningen die je als bedrijf wilt leveren voor innovatie gaan aanpassen. Daarnaast – dat is meer binnen de kostenverdeling van ETS bijvoorbeeld en de CO2-prijs – moet je natuurlijk bepaalde sectoren en bedrijven ontzien. Die moet je niet weggagen, want daar heeft het klimaat geen baat bij en daar hebben wij geen baat bij. Tenzij je denkt dat Europa geen klimaatbeleid moet voeren. Ik ben niet van die school en Europa is niet van die school, maar als niets doen je alternatief is, dan is iets doen altijd duurder.”

Shell zou te veel vasthouden aan fossiel en te weinig inzetten op duurzaamheid.

“Dat doet geen recht aan onze inspanningen. Shell is ontzettend

'We zitten in twee races tegelijk: tegen armoede en tegen klimaatverandering'

serieus bezig met de twee problemen waarmee de wereld wordt geconfronteerd. We gaan van zeven naar negen miljard mensen, of nog meer. Die mensen willen welvaart, maar ze gaan ook energie verbruiken. We zijn met twee races tegelijk bezig: een race tegen armoede en een race tegen klimaatverandering. En je kunt niet zeggen: we doen een van beide niet. Dit is wel het basic begrip dat je nodig hebt om het Shellverhaal te begrijpen.

We doen massale investeringen in gas. Tegen de achtergrond van de huidige kolengroei is dat fantastisch. Hoe eerder je CO₂ bespaart, hoe beter het is. Ik noem dat wel eens de *time value of abatement*: een ton CO₂ die we nu besparen, is meer waard dan een ton die we over twintig jaar besparen. Onze criticasters stellen de oplossingen te simpel voor. Dit voorjaar verscheen een IEA-studie die duidelijk maakte waar we staan als we de mondiale temperatuurstijging willen beperken tot 2

graden. Op twee terreinen gaat het goed: met investeringen in renewables (zo'n 250 miljard per jaar wereldwijd) en met de groei van het aantal elektrische en hybride auto's. Op alle andere terreinen lopen we achter. We verbranden te veel kolen, investeren te weinig in kernenergie en ontwikkelen te weinig tweedegeneratie biobrandstoffen. De ontwikkelingen op gasgebied zijn gedifferentieerd: het gaat goed in China en de VS, maar Europa blijft achter. Fascinerend toch? Het leidt in elk geval tot de conclusie dat we een deel van de oplossing missen als we menen dat investeren in hernieuwbaar de volledige oplossing is. We hebben beide nodig: én green én clean. En daar speelt gas een belangrijke rol in. Shell pleit voor een hogere CO₂-prijs omdat we denken dat dat het meest effectieve mechanisme is, we investeren in bio, in tweedegeneratie biobrandstoffen, we doen onderzoek op het gebied van bio, we zijn betrokken bij CO₂-opvang en -afvang en we zijn bezig om een heleboel dingen efficiënter te maken. Zeg mij niet dat Shell niet met de grote vraagstukken van deze tijd bezig is."

U moet u veel meer richten op renewables, vinden uw criticasters.

"De investeringen in renewables zijn wereldwijd 40 tot 50 procent van de investeringen in olie en gas. Waarom zou Shell in renewables moeten doen? Omdat ze tot ontwikkeling moeten komen, zou je kunnen zeggen. Nou, ze zijn in ontwikkeling. Ze moeten goedkoper worden, maar het is een wereldwijde bedrijfstak van heb ik jou daar. Die hangt niet af van de vraag of Shell daar ook één, twee of vier miljard in stopt. Wij kunnen niet alles doen, dus laat ons doen waar we goed in zijn. Daar zullen ongetwijfeld nieuwe activiteiten bijkomen." ■